

Kronik

Kulturkalender

Kulturkalender, der udkommer som del af *Diamanten*, giver et samlet overblik over sæsonens udstillinger, koncerter, foredrag og arrangementer. Det samme gør den elektroniske kulturkalender, som findes via adressen <www.kb.dk>.

Bøger og bibliotek

Brug af Det Kongelige Bibliotek slår rekord

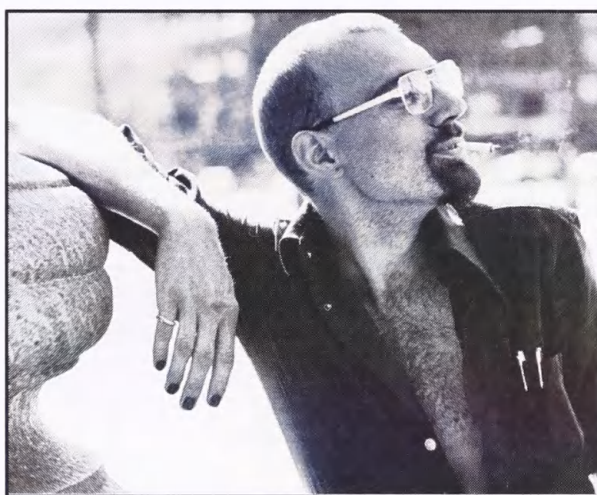
Årsberetning 2003 fortæller, at Det Kongelige Bibliotek benyttes mere end nogen sinde. I 2003 blev resultatet 1,7 millioner udlån. Det flotte årsresultat er nået takket være bibliotekets satsning på den elektroniske formidling ved at gøre videnskabelige værker, håndskrifter og billeder tilgængelige på internettet. Studerende og forskere ved Københavns Universitet står for hovedparten af de mange lån, men Det Kongelige Bibliotek er til for hele befolkningen. Blandt andet er H.C. Andersens papirklip i anledning af jubilæumsåret 2005 blevet digitaliseret, således at mange flere kan glæde sig over bibliotekets rige samlinger.

Det Kongelige Bibliotek har i 2003 erhvervet mange interessante værker enten som gave eller ved køb. Blot for at nævne nogle af dem: Dan Turélls efterladte papirer, et eksemplar af Chr. 4.s Landesgericht, 10.000 videnskabelige værker i elektronisk udgave og et kinesisk album fra 1882 med 28 håndmalede illustrationer af dagliglivet i en lille landsby.

Skatte i Det Kongelige Bibliotek hedder udstillingen, som åbnede i 2003 og som vises hele 2004 ud. Udstillingen viser originale eksemplarer fra bibliotekets righoldige og mangfoldige samlinger. Det sker

samtidig med, at Kulturministeriet har stået for en stor udredning om behovet for bevaringen af landets kulturarv, hvor også Det Kongelige Biblioteks samlinger har været i fokus.

En anden vigtig satsning for biblioteket har været et nordisk og internationalt samarbejde om høstning af internettet. Her vil Det Kongelige Bibliotek udvikle metoder, således at nettets enorme mængder af information kan nedtages og bevares for eftertiden.

Dan Turélls efterladte papirer er blandt de mange interessante erhvervelser i 2003.

Bevaring af internettet

Det Kongelige Bibliotek deltager i internationalt konsortium til bevaring af internettet – International Internet Preservation Consortium (IIPC), der blev dannet i 2003 i erkendelse af vigtigheden af at bevare indholdet af internettet for fremtidige generationer. Konsortiet ledes af franske nationalbibliotek, Bibliotheque Nationale de France. Øvrige medlemmer af konsortiet er nationalbibliotekerne i Australien, Canada, Danmark, Finland, Island, Italien, Norge, Sverige, Storbritannien og USA samt den amerikanske organisation Internet Archive. Konsortiets hovedmål er at opnå øget samar-

bejde, fremme international omtale af nationale web-arkiver og skabe en international lobby der fremmer indsamling, bevaring og tilgængeliggørelse af indholdet på internettet. Yderligere omtale af IIPC findes på <netpreserve.org>.

Webtidsmaskine som bryllupsgave

Det Kongelige Biblioteks og Statsbiblioteket i Århus' gave i forbindelse med kronprins Frederik og Mary Donaldsons bryllup 14. maj er en webtidsmaskine. Bryllupsgaven til tronfølgerparret består af en bærbar pc, hvorpå der er lagt en samling web-sider, som blev publiceret i forbindelse med bryllupsbegivenhederne. Pc'en er desuden forsynet med et program, der gør det muligt at opleve, hvordan den samlede dækning af brylluppet på internettet forløb dag for dag. Der er indsamlet knap 3.4 millioner filer, hvoraf omkring 880.000 er billeder eller grafik-filer.

Bogseminar

Det Kongelige Biblioteks årlige endagsseminar med aspekter af bogens historie som tema, der begyndte i 1991, finder i 2004 sted fredag 29. oktober i Blixen-salen. Det varierede program for dagen omfatter bl.a. et foredrag om elektronisk lagring af ph.d. Dag Petersson, seniorforsker ved Det Kongelige Bibliotek. Cand.phil. Jesper Düring Jørgensen, chefsikringsrådgiver ved Det Kongelige Bibliotek, bidrager med et indlæg med emnet 'Samlere og tyve' og dr.phil. Henrik Horstbøll, seniorforsker ved Det Kongelige Bibliotek, taler om Luxdorps samling af trykkefrihedsskrifter. Indslaget under over-

skriften 'Nodeedition' står førstebibliotekar Niels Krabbe, leder af Center for Musik og Teater ved Det Kongelige Bibliotek, for mens cand.mag. Sebastian Olden-Jørgensen, ekstern lektor ved Københavns Universitet, i sit foredrag har fokus på Johan Damgaards *Alithaia*.

Klassikerdagen

I 2004 er det 250 år siden Ludvig Holberg (1684-1754) døde. *Klassikerdagen*, der i år løb af stablen 21. september, fejrede derfor Ludvig Holberg og hans populære værker, der stadig glæder mange. *Klassikerdagen* er indstiftet af Samrådet for de Litterære Selskaber og Danmarks Biblioteksforening. De står sammen med Det Kongelige Bibliotek og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab bag *Klassikerdagen*. I *Arkiv for dansk litteratur* på adressen <www.adl.dk> findes både den berømte digters tekster og dokumentarisk materiale i form af bl.a. biografi og forfatterportræt.

IT-udstyr til synshandikappede

Synshandikappede får nu mulighed for på Det Kongelige Bibliotek at læse bøger, aviser, breve, se fotos mv. i kraft af speciel informationsteknologi og særligt læseudstyr. Biblioteket har i samarbejde med firmaet Tagarno Innovision i Horsens bl.a. anskaffet udstyr, der kan forstørre tekster på pc-skærmen op til 16 gange, og vha. af talesyntese er det muligt at få oplæst tekst på hovedsprogene. Med undtagelse af håndskrevne breve o.lign. er en tilsluttet scanner i stand til at digitalisere næsten alt trykt materiale.

Det Kongelige Bibliotek på nettet

Nye baser i Elektra

Via ELEKTRA, der er Det Kongelige Biblioteks samling af elektroniske ressourcer, tilbydes nye tekstsamlinger inden for jura, historie, teologi, filosofi, politik og økonomi. I løbet af foråret har biblioteket købt adgang til tre store fuldtekstsamlinger med ca. 700 juridiske kilder, 500 e-bøger inden for historie og 700 e-bøger inden for teologi, filosofi, politik og økonomi. Alle titler i samlingerne er tilgængelige ved søgning i databaserne, og for studerende og ansatte ved Københavns Universitet, der er registreret som låner i Det Kongelige Biblioteks lånerbase, er der fjernadgang til baserne, dvs. at der f.eks. fra den hjemlige pc kan søges i ELEKTRAS ressourcer af baser og tidsskrifter.

Fund og Forskning på nettet

Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks samlinger er en videnskabelig årbog. Artiklerne skrives af såvel bibliotekets ansatte som andre forskere. Som supplement til den trykte version findes *Fund og Forskning* nu også på nettet på adressen <www.kb.dk/kb/publikationer/fundogforskning/online/> sammen med register til de trykte årgange (1954-2003). Artikler i online udgaven bringes i fuldtekst og udelukkende i elektronisk form.

Retroprojekter gør REX mere komplet

På Det Kongelige Biblioteket arbejdes med to omfattende projekter, som har til formål – i kraft af retoinddatering – at gøre institutionens gamle håndskrevne kataloger søgbare i online katalogen REX. Det ene projekt omfatter de danske samlinger trykt i tiden 1482-1959. Retroprojektet er så langt frem-

me, at informationer i den alfabetiske seddelkatalog fra den pågældende periode kontrolleres i forhold til, hvad der allerede er indskannet på grundlag af *Bibliotheca Danica* – den trykte nationalbibliografi, der indeholder registreringer af danske tryk frem til 1840. Kontrolarbejdet medfører, at registreringer i REX får tilføjet opstillingssignatur, hvis sådanne mangler, skannefejl fra den maskinelle indlæsning af *Bibliotheca Danica* rettes, og der produceres registreringer på titler, som endnu ikke findes i REX. Medio 2004 er registreringer, som er alfabetiseret fra A-J allerede i REX. Det andet retroprojekt går ud på at gøre Det Kongelige Biblioteks Udenlandske Samlings Ældre Samling fra ca. 1450 til 1949 søgbar i REX. Arbejdet begyndte i 2001, og ud af et forventet samlet antal på ca. 400.000 registreringer er der ved indgangen til maj 2004 tilført REX ca. 133.000 registreringer.

David Simonsens arkiv gjort tilgængeligt efter 70 år

I 1932 erhvervede Det Kongelige Bibliotek overrabbiner David Simonsens (1853-1932) meget omfattende bogsamling. Derudover modtog biblioteket tillige hans privatarkiv, bestående af ca. 80.000 breve og andre dokumenter, der indgik i den senere oprettede judaistiske afdeling. Der er gennem årene gjort flere forsøg på at skabe overblik i og adgang til arkivet, men først nu, 70 år senere, er hele materialet blevet ordnet efter gængse arkivalske principper og en brevregistrant udarbejdet. Som første fase i tilgængeliggørelse af arkivet publiceres en korrespondentliste over brevsamlingens afsendere/modtagere, omfattende ca. 4.700 navne. Registranten vil også være tilgængelig som en separat base på nettet <www.kb.dk/simonsen/>, hvor også registranter over andre dele af arkivet fremover vil blive publice-

ret. Forskere, der er interesserede i arkivalierne, kan bestille disse til gennemsyn på Det Kongelige Biblioteks Center for Orientalia og Judaica.

REX – nyt design, nye muligheder, ny adresse

Det Kongelige Biblioteks online katalog, REX, fremstår i forbedret design. Samtidig er REX-katalogen udbygget med en række nye muligheder – i tillæg til de allerede eksisterende funktioner. Det betyder bl.a. at man som katalogbenytter kan få en søgning filtreret, så systemet udelukkende viser de bøger, som ikke er udlånt. Blandt de nye funktioner er også muligheden for at bestille flere bøger på én og samme gang. Endvidere tilbyder REX-systemet at orientere om de nyeste anskaffelser inden for et eller flere emneområder i kraft af nyhedslistes, og via en ny funktion, ”KB-links”, får brugerne mulighed for at søge videre i andre baser. Den nye REX-adresse er: <<https://rex.kb.dk/>>.

H.C. Andersens Almanakker online

I forlængelse af Det Kongelige Biblioteks netudgivelse af H.C. Andersens *Dagbøger I-XII* er også bogudgivelsen af hans *Almanakker 1833-1873* udgivet digitalt. Netudgivelsen, der fås på adressen <www.kb.dk/elib/mss/hcaalmanak/index.htm> er illustreret med enkelte optagelser fra de originale *Almanakker*, således at man kan danne sig et indtryk af det store arbejde, der er lagt i transkriberingen af den vanskelige skrift. Med en enkelt undtagelse befinder *Almanakker* sig på Det Kongelige Bibliotek. H.C. Andersens *Almanakker* udgives af Det Kongelige Bibliotek som del af en længere række af udgivelser og dokumenter til belysning af H.C. Andersens liv og virke i anledning af 200-årsdagen i 2005. Dette arbejde, der er koordineret med tilsvarende initiativer i *H.C. An-*

dersens Hus i Odense og *H.C. Andersen Centret* ved Syddansk Universitet, har modtaget økonomisk støtte fra *HCA2005 Fonden*.

Trykte kataloger på nettet

Håndskriftafdelingen har gennem de senere år udgivet langt de fleste af de trykte kataloger over Det Kongelige Biblioteks håndskrifter online – i mange tilfælde beriget med indeks og andre søgemuligheder, der gør dem lettere at arbejde med end de tilsvarende trykte udgaver. Disse ’historiske’ kataloger er fortsat meget nyttige hjælpemidler og i mange tilfælde stadig de eneste eksisterende oversigter over og beskrivelser af samlinger eller håndskrifter, der indgår i en specifik sammenhæng. Nu er yderligere 3 kataloger tilgængeliggjort online. Det drejer sig om Kr. Kålunds *Katalog over de Oldnorsk-Islandske Haandskrifter* (1900), der indeholder en detaljeret beskrivelse af de oldnorske og islandske håndskrifter, der på daværende tidspunkt, altså før udleveringen af de islandske håndskrifter, befandt sig på Det Kongelige Bibliotek og Universitetsbiblioteket. Det drejer sig endvidere om den svenske bibliotekar P. Högborgs oversigter over Det Kongelige Biblioteks spanske og italienske håndskrifter: *Manuscripts espagnols de Copenhague* (1919) og *Les Manuscripts italiens de Copenhague* (1920). En samlet oversigt over Håndskriftafdelingens trykte kataloger på nettet kan ses på adressen <www.kb.dk/kb/dept/nbo/ha/online-databaser/>.

Harpestrængs urtebog på nettet

En af de mest kendte afskrifter af Henrik Harpestrængs Urtebog, *Liber Herbarum*, samlet fra latinske kilder, er nu udgivet som en såkaldt digital faksimile, dvs. som grafisk kopi af originalen. Håndskriftet er fra ca. 1300, dog dateres de 5 første blade (der indeholder en del af Skånske Kirkelov) til slut-

ningen af 1300-tallet. Håndskriftet kan ses på adressen <www.kb.dk/elib/mss/nks66-8/index.htm>.

Nyt i Den nationale Billedbase

Tegneren Ebbe Sadolins (1900-1982) samling på 2795 værker er registreret og hermed gjort søgbare i Den nationale Billedbase, der findes via <www.kb.dk>. Dog er billederne ikke tilgængelige over nettet p.g.a. lov om ophavsret. Ebbe Sadolin var medarbejder ved *Nationaltidende* og senere *Berlingske Tidende*. Desuden har han illustreret en lang række bøger, ofte skrevet af ham selv.

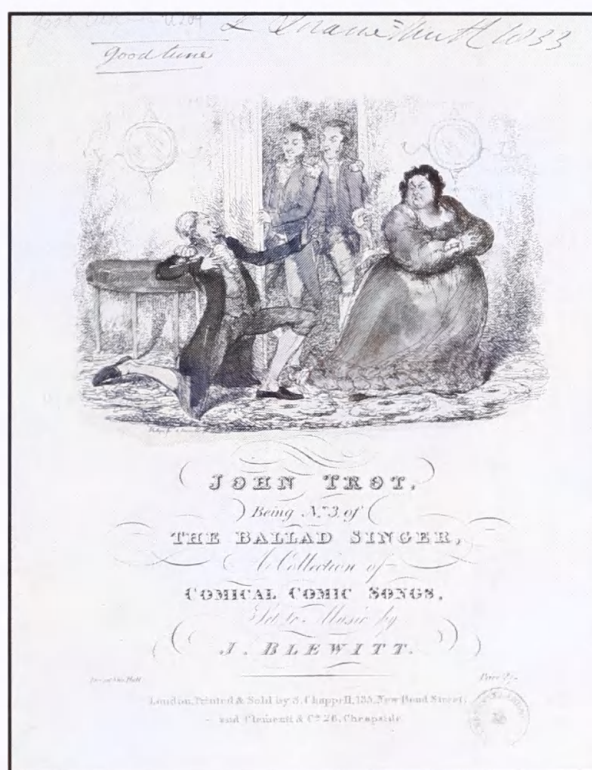
Dansk Kortfortegnelse 2003 er udkommet

Dansk Kortfortegnelse indeholder registreringer af kort og atlas, som Det Kongelige Biblioteks Kortsamling modtager i kraft af den såkaldte pligtafleveringslov, der forpligter producenter at aflevere 2 eksemplarer af hvert værk (bog, tidsskrift, avis, cd, video), der udgives i Danmark, til Det Kongelige Bibliotek eller Statsbiblioteket i Århus. *Dansk Kortfortegnelse* udgør således den danske nationalbibliografi for kartografisk materiale. Kortfortegnelsen er endvidere tilgængelig på nettet i REX, Det Kongelige Biblioteks onlinekatalog, der findes via <www.kb.dk>.

Engelske noder fra 1820-40 på nettet

Musik- og Teaterafdelingen har katalogiseret en morsom indbunden samling af ca. 80 en-

gelske noder fra især første halvdel af 1800-tallet. De enkelte sange er hermed gjort tilgængelige på nettet i bibliotekets onlinekatalog, REX. Samlingen omfatter populære sange, mange af dem anonyme. Nogle har dog komponistangivelser som f.eks. Jonathan Blewitt og John Parry, der var højt elsket i den londonske teaterverden. Noderne er næsten alle forsynet med spektakulære forsider, hvoraf nogle er håndkolorerede.

Forside til en af de engelske noder fra perioden 1820-40, som er katalogiseret i REX (Det Kongelige Bibliotek).

Golden Days i Diamanten

Golden Days i Diamanten er Det Kongelige Biblioteks bidrag i forbindelse med den kulturhistoriske festival *Golden Days in Copenhagen*, som i september 2004 finder sted for sjette gang. Temaet for årets festival er Drømmetid, dvs. 1890ernes kultur, hvor forfatterne i digte og romaner ofte havde fokus på drømme, følelser og åndelige spørgsmål.

Ingeborg Stuckenberg i 1890'ernes litterære miljø

Udstillingen *Ingeborg* tegner et portræt af en både tidstypisk og progressiv kvindeskæbne, der kæmpede for at realisere sig selv kunstnerisk. Ingeborg Stuckenberg var et kraftcenter i 1890'ernes litterære miljø, hvor hun dels virkede som inspirator for andre forfattere, dels skrev digte og prosa selv. En del af Ingeborg Stuckenbergs litterære produktion indgår i hendes mand, Viggo Stuckenbergs, digtsamlinger. Udstillingen kan ses i Den Sorte Diamant fra 3. september til 23. oktober.

Ingeborg møder...

Tre tirsdage i september var der gå-hjem arrangementer på programmet. Her blev Ingeborg Stuckenbergs poesi og prosa, oplæst af skuespilleren Lars Lippert, sat i sammenhæng med tre fremtrædende, nutidige danske lyrikere, som læste op af egne litterære værker. Således mødtes Ingeborg Stuckenberg med Pia Tafdrup 7. september, med Naja Marie Aidt 14. september og med Pia Juul 21. september. De litterære møder blev alle præsenteret, tilrettelagt og bundet sammen af forfatteren, professor Olav Harsløf.

Golden Days med DiamantEnsemblet

Der var god grund til at se frem til koncerten tirsdag 7. september. Her gav Det Kongelige

Biblioteks nye ensemble *DiamantEnsemblet* sit musikalske bidrag til den netop åbnede kulturfestival *Golden Days*. Aftenen bød på musik af tre vigtige aktører i 1890'ernes danske musik. For det første Gustav Helsted, der var forkæmper for den ny musik. *DiamantEnsemblet* fremførte af ham noget så sjældent som en Decet – altså et værk for ti instrumenter – der er som skræddersyet til ensemblet. For det andet komponisten Louis Glass, som måske er den mest udprægede eksponent for 1890er-kulturen. Tre af ensemblets strygere og gæstepianisten Marie Rørbech spillede hans klavertrio i e-mol. Trioen er et typisk værk fra hans frodige kammermusikperiode i 1890erne. Den tredje aktør, Carl Nielsen, blev ved koncerten repræsenteret med den tidlige strygekvartet i g-mol. Endelig fik publikum et indtryk af, hvad der rørte sig i Frankrig, idet Albert Roussel var mester for et Divertissement, som forenede koncertens pianist med fire af ensemblets blæsere. Firmaet *Siemens* var hovedsponsor.

Forfatteren Ingeborg Stuckenberg (1866-1904).

Foredrag

Danske bladtegnere

Dansk bladtegning – den daglige steg og stribe i avisen er et fast forankret islæt i den danske trykte presse. Tegningerne med de visuelle kommentar til tidens fremtrædende personligheder, emner og begivenheder kan – om noget – karakteriseres som aktuel og anvendt kunst. Men samlingerne i Museet for Dansk Bladtegning på Det Kongelige Bibliotek vidner samtidig om, at Dansk bladtegning er en langtidsholdbar kunstart. Museets tegninger formidler stadig historier, holdninger, kritik og kommentar med uformindsket indignation, indlevelse, humor og ironi.

Efterårets foredragsrække *Danske bladtegnere* blev indledt 8. september af professor i nordisk litteratur Hans Hertel, Københavns Universitet, som fortalte om *Spionen i danskerens hverdag* – Bo Bojesen (f. 1923). Denne førende bladtegner så Hans Hertel ikke blot som en evig klassiker i dansk satire, men som en skarp samfundskritiker og konsekvent realist, der med minutøs detailrigdom har fastholdt den ydre og indre Danmarkshistorie fra 1940'ernes sparetid til 90'ernes forbrugs- og mediesamfund. Foredraget blev ledsaget af udvalgte eksempler på Bo Bojesens tegnekunst, bl.a. hentet fra Museet for Dansk Bladtegning på Det Kongelige Bibliotek.

Mag. art. og journalist Søren Vinterberg, Politiken, fokuserede 22. september på Politikens *stribede tegnere* – fra Ungermann og Gantriis til Werdelin og Strid. Det er ganske karakteristisk for seriekunstnere, at de i deres motivvalg opsøger både trygheden og tragedien bag hjemmets fire vægge, at de udleverer modens naragtig-

heder og dagligsprogets uvaner, at de leverer den pointerede politiske analyse eller lader billedrudens kant være erkendelsesteoretisk slutpunkt – men ufravigelig med en pointe i stribens sidste rude, hver dag!

Hans Bendix (1898-1984) – dansk bladtegner par excellence – er hovedperson i bladtegner og formand for Danske Bladtegnere, Claus Seidels foredrag 6. oktober. Få har som Hans Bendix favnet faget og bidraget til at føre det frem til den position, det med rette indtog i dansk presses guldalder. Bladtegnerne havde indtaget aviserne og skabte med deres artistiske tegnekunst den nære dialog med læserne. Bladtegningen blomstrede og Hans Bendix stod i årtier markant i spidsen for den lille flok med den store betydning. Det Kongelige Bibliotek og Museet for Dansk Bladtegning rummer i dag store dele af dette livsværk. Mere end 6.000 tegninger donerede familien efter den store mesters død i 1984.

Billedredaktør Niels Frederiksen, billedbureauet Image2Use, fortæller under overskriften *Bid og Vid* 20. oktober om tegneren Herluf Bidstrup (1912-1988). Bortset fra Bo Bojesen er Herluf Bidstrup den tegner, der har kommenteret sin samtid i flest politiske tegninger. Men hvor Bo Bojesen var venlig og underfundig, var Bidstrup bidsk og direkte. Den kolde krig i 1950'erne satte sit præg på Bidstrups kommentarer og valg af emner. Men Bidstrup var andet og mere end den hårdtslående partisoldat, der fyldte *Land og Folks* spalter med en daglig politisk tegning. Han var også en stor humorist, der med komik og satirisk blink i øjet kunne tegne de ordløse tegneserier om dagliglivets situationer og om den lille mand, der kom i klemme i systemet. En figur, der minder om Chaplins film.

Journalist Ebbe Mørk, Politiken, afslutter foredragsrækken 17. november

med indlægget *Den levende tegner*. Her er Poul Holck på programmet. Tegneren, der i Politiken i godt 40 år tegnede avis som en stor, journalistisk kunstner. Det dagsaktuelle var hans stof, tilsat et element af evigheden eller det evigt menneskelige.

Debat

Kulturarven i den digitale tidsalder

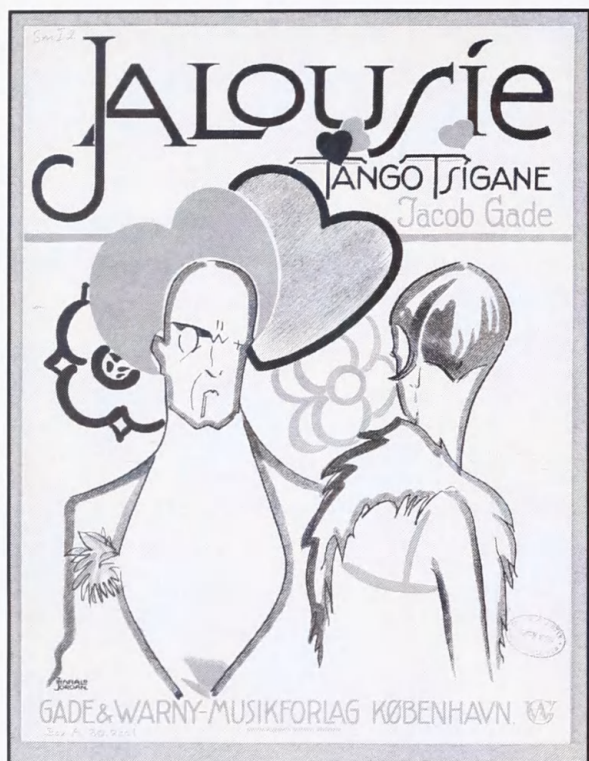
I lyset af at nutidens kultur, og hermed grundlaget fremtidens kulturarv, på mange måder er berørt af den digitale tidsalder, inviterer Det Kongelige Bibliotek til debat om perspektiverne for den fremtidige kulturarv med følgende spørgsmål: Hvilken rolle skal kulturarven spille i fremtiden? Hvordan påvirker nutidens beslutninger fremtidens kulturarv? – Og: Hvad er det for en kulturarv vi er med til at producere? I panelet denne debataften, 28. oktober, sidder MF Ole Sohn, Socialistisk Folkeparti, chefredaktør Anne Knudsen, Weekend-avisen, direktør Erland Kolding Nielsen, Det Kongelige Bibliotek og leder af Center for Internetforskning, Niels Ole Finneman, Aarhus Universitet. Ordstyrer er seniorforsker, Dag Peterson, Det Kongelige Bibliotek, hvis artikel "Teknologi og digital bevaring" kan læses i aprilnummeret af Kort- og Billedafdelingens elektroniske nyhedsbrev *Aktuelt fra Kort- og Billedafdelingen*, som findes via 'Om biblioteket' på adressen <www.kb.dk>.

Udstillinger

Nyt til udstillingen Skatte i Det Kongelige Bibliotek

Udstillingen *Skatte i Det Kongelige Bibliotek* med en række af bibliotekets mest sjældne og kostbare værker kan opleves indtil 31. december 2004. Uden at berøve udstillingens karakter af skatkammer har biblioteket foretaget udskiftninger af de udstillede genstande. Blandt den seneste tids nyheder i skatteudstillingen kan nævnes Det Kongelige Biblioteks ældste bibelhåndskrift, som er ét ud af seks bevarede håndskrifter, der blev fremstillet på foranledning af en af Karl den Stores mest betroede mænd, biskoppen Theodulf af Orleans, i de første år af 800-tallet. Også brødrene Basts violinbog, der indeholder den tidligst kendte kilde til "Kong Christian"-melodien er i løbet af sommeren tilføjet udstillingen. Det samme gælder Georg Brandes' udkast til den berømte 'Indledningsforelæsning om Emigrantlitteraturen' fra 1871, Gabriel Voigtländers trykte samling *Allerhand Oden und Lieder*, 1. del, Sorø 1642 og en af 1400-tallets blokbøger – dvs. en bog hvis sider er aftrykt af udskårne træblokke.

I tilknytning til den fysiske udstilling er der udarbejdet en digital udstilling, der findes på adressen <www.kb.dk/elib/mss/skatte/>. Den digitale version af udstillingen er nu udkommet på en CD, der omfatter præsentation af 200 værker. Der vises 2-4 billeder fra hvert enkelt værk, og billederne er ledsaget af fyldige beskrivelser. CD'en, som indeholder både en dansk og en engelsk version af udstillingen kan bl.a. købes i Gads boghandel på Det Kongelige Bibliotek. Prisen er 100,- kr.

Fra webudstillingen Skatte i Det Kongelige Bibliotek: *Jacob Gades Jalousie. Tango Tsigane. København 1925. Forsiden af den trykte udgave med motiv af Harald Jordan. Manuskriptet til det nok mest spillede danske musikværk rundt om i verden blev erhvervet af Det Kongelige Bibliotek i 1993 med støtte fra Augustinus Fonden.*

Wahlverwandschaften – dansk-tyske musikrelationer

Udstillingen *Wahlverwandschaften*, der åbnede 9. maj i Göttingen i Tyskland er blevet til som et dansk-tysk samarbejde, og her vises relationerne mellem de to lande i musiklivet i perioden 1760-1914. På udstillingen kunne man se originalt materiale fra Det Kongelige Bibliotek og andre tyske og danske arkiver og biblioteker. I 14 temaer blev emnet belyst fra mange sider. J.A.P. Schulz og F.L.Ae. Kunzen som fremtrædende skikkelser i slutningen af 1700-tallet, Niels W. Gade og C.F.E. Hornemans studier og virke i Tyskland, Clara Schumann og Johannes Brahms' besøg i Danmark og Carl Nielsen,

August Enna, Emil Hartmann og Paul von Klenau i Tyskland som mulighedernes land. *Wahlverwandschaften* var i Göttingen åben indtil 4. juli, men udstillingen vises i foråret 2006 på Det Kongelige Bibliotek. Som samarbejdspartnere har Det Kongelige Bibliotek haft Danmarks Pædagogiske Bibliotek og Niedersächsisches Staats- und Universitätsbibliothek i Göttingen. En webside om udstillingen findes på adressen <www.kb.dk/kb/dept/nbo/ma/udst/index.htm>. Førstebibliotekar Niels Krabbe, leder af Center for Musik og Teater ved Det Kongelige Bibliotek, holdt åbningstalen om det musikalske forhold mellem de to lande. Talen bringes andetsteds i dette nummer af *Magasin*.

Rélix Teynard

Den franske ingeniør Félix Teynards rejse gennem Egypten og Nubien i 1851-1852 hører til fotohistoriens største bedrifter. Det Nationale Fotomuseum udstillede 4. juni til 7. august sin enestående samling af originale Teynard aftryk fra ekspeditionen.

Don't mention it!

Udstillingen *Don't mention it!* viste 30. juni til 7. august et udvalg af de seneste erhvervelser til Det Nationale Fotomuseums samling. Det Nationale Fotomuseum følger med udgangspunkt i den eksisterende samling tre spor i erhvervelserne – det dokumentære, det konceptuelle/iscenesættende og samtidsfotografiet, hvor f.eks. virkelighedsbegrebet eller massekulturen diskuteres. Yderligere præciseringer af erhvervelseskonceptet forbliver en forretningshemmelighed, derfor titlen - *Don't mention it!*

Prinsesse Alexandra – Portrætter

Som en hyldest til HKH Prinsesse Alexandra i anledning af hendes fyrrde års fødselsdag 30. juni udstillede Det Kongelige Bibliotek

fra 30. juni til 7. august fotografier af Prinsessen optaget af fotografen Steen Brogaard.

Italo Calvino – synlighedens betydning

Udstillingen *Synlighedens betydning* med værker af Italo Calvino blev vist i Den Sorte Diamant 26. maj til 14. august. For den italienske forfatter Italo Calvino (1922-1985) havde relationen mellem billeder og ord stor betydning, og udstillingen iscenesatte det særlige billedunivers, som hans værker er indskrevet i og interagerer med.

En af pionererne – Valdemar Andersen

Valdemar Andersens (1875-1928) på én gang både slagkraftige og forfinede bladtegninger blev udstillet på Gallerigangen 3. juni til 28. august. Som bladtegner var Valdemar Andersen banebrydende, og han blev et eksempel for flere samtidige kolleger. Valdemar Andersen illustrerede desuden mange bøger, og han var en af de første, der gjorde plakaten til en kunstart herhjemme.

Bill Brandt – a retrospective

Bill Brandt regnes blandt det 20. århundredes betydeligste engelske fotografer. En stor retrospektiv udstilling i Den Sorte Diamant viser fra 24. august og indtil 30. oktober en perlerække af originale fotografier fra mesterens hånd.

Jazz-fotografier

Det danske jazzmiljø set gennem fotografierne Gregers Nielsen og John R. Johnsens linser blev vist 1. til 10. juni i monterne ved Dronningesalen.

Udstillinger i Oktogonen

En udstilling der viste ferie- og rejsebrochurer fra Det Kongelige Biblioteks Småtryks-samling kunne opleves i tiden 1. juni til 1. august.

Eksterne udstillinger

Håndskriftafdelingen har til udstillingen *L'Europe des Vikings* i Abbaye Daoulas i Bretagne, der vises 14. maj til 14. november 2004, udlånt håndskriftet *Thott 239 2°*. Håndskriftet indeholder en helgenkalender til brug for den hellige Winwaloes kloster i Landevennec. Det er fremstillet i det 10. århundrede, og rummer udover selve kalenderen med angivelser af helgenfester en række tabeller til forskellige tidsberegninger

Håndskriftafdelingen har tillige bidraget med to tegninger af Karen Blixen til Charlottenborgs jubilæumsudstilling *Med kærlig hilsen*, der blev vist i Udstillingsbygningen fra 6. maj til 6. juni 2004.

Fuldmåneaftener

Sæsonens *Fuldmåneaftener* er helliget medlemmer af Diamantklubben, Det Kongelige Biblioteks kulturklub. 30. august var der introduktion for nye medlemmer med sær-omvisning i Den Sorte Diamant og bibliotekets øvrige bygninger på Slotsholmen. 30. september er der inviteret til et kig bag kulisserne i Det Kongelige Biblioteks Håndskriftafdeling, som bl.a. rummer privatarkiver, breve, bibles, manuskripter og optegnelser fra danske forfattere, videnskabsmænd, kunstnere og andre kulturpersonligheder.

Musikarrangementer

Copenhagen Jazz Festival

Jazz i Diamanten i forbindelse med *Copenhagen Jazz Festival* (2.-11. juli) begyndte 3. juli med koncerten *Sveriges lyd*, hvor Bo Stief & One Song og slagtøjsspilleren Ayi Solomon i tæt samspil med en af Nordens mest bredtfavrende sangerinder Marie Bergman fortolkede svenske perler. Samme dag var der *Late Night* i Café Øieblikket med jazzviolinisten Kristian Jørgensen og guitaristen Paul Banks. Trioen Lennart Ginman, Thomas Blachman og Carsten Dahl gæstede 9. juli Dronningesalen.

Unge kvartetter i Diamanten

Unge danske strygekvartetter markerer sig i disse år på kvalitet og originalitet i både indland og udland. Det Kongelige Bibliotek præsenterer derfor tre nye og lovende ensembler på den musikalske stjernehimmel i efterårets koncertserie *Unge kvartetter i Diamanten*. *Kroger Kvartetten* indledte koncertrækken lørdag 4. september. Kvartetten har siden sin debut i 1999 optrådt overalt i Danmark og har slået sig fast som et ensemble med et alsidigt repertoire. Den anden koncert i serien præsenteres lørdag 2. oktober af den unge talentfulde strygekvartet *Paizo Kvartetten*. Kvartetten har siden den blev stiftet i 1999 markeret sig internationalt, og senest i sommeren 2003 vandt ensemblet 1. prisen i den prestigefyldte internationale kammermusikkonkurrence 4th Melbourne International Chamber Music Competition. Prisen banede vejen for en turné i Australien og optrædener på diverse internationale festivaler. Ved den tredje og sidste koncert i serien præsenteres lørdag 27. november vinderen af 1.-prisen ved årets DR Kammermusik Konkurrence *Den Unge Danske Strygekvartet*. Kvartetten, som debuterede 2002 ved *Copenhagen Summer Festival*, lever med en

gennemsnitsalder på bare 19 år op til sit navn. På trods af musikernes unge alder har ensemblet vundet stor opmærksomhed og anerkendelse både i indland og udland. Kvartetten har opnået gode resultater ved internationale kammermusikkonkurrencer og har desuden spillet på musikfestivaler og i talrige kammermusikforeninger landet over.

Bartók Kvartetten

Aftenens koncert tirsdag 21. september stod i Bartóks tegn. Bartók fremstår i sit virke som komponist og folkemusikforsker som en af de største skikkelser i moderne europæisk musik i første halvdel af 1900-tallet. Bartóks arbejde med folkemusikken blev inspirationskilde til rytmisk og tonal nytænkning af den traditionelle kunstmusik. Ved aftenens koncert blev der spillet tre strygekvartetter.

Lieder i Diamanten

28. september byder efterårssæsonen på koncert i serien *Lieder i Diamanten*. Her synger Helene Gjerris, Åsa Bäverstam og Johan Reuter bl.a. Schubert, Mahler og Ravel.

Emalie Mallings gæster DiamantEnsemblet

Det Kongelige Biblioteks ensemble *DiamantEnsemblet* får tirsdag 28. september besøg af pianisten Amalie Mallings. Aftenens koncert byder på et alsidigt program. Der indledes med Paul Hindemiths Blåserkvintet fra 1920'erne, som efterfølges af Mozarts to klassikere Klaverkvintet og Obokvartet. Koncerten afsluttes med Schumanns klaverkvintet. Hovedsponsor: *Siemens*.

DiamantEnsemblet – den franske

Fransk elegance og perlende musik leveres af *DiamantEnsemblet* ved denne koncert, tirsdag 9. november, som udelukkende byder på musik af franske komponister. Der spilles værker af Ibert, Ravel, Francaix, Satie og Debussy. Hovedsponsor: *Siemens*.

Besøg

29. april havde Det Kongelige Bibliotek besøg af 18 medarbejdere fra LIBRIS, der er en afdeling ved Det Kongelige Biblioteket i Stockholm med ansvar for udvikling og drift af svenske nationale systemer på biblioteksområdet. Førstebibliotekar Grethe Jacobsen, leder af Pligtafleveringsafdelingen ved Det Kongelige Bibliotek, viste rundt og fortalte om biblioteket.

4. maj modtog Orientalisk og Judaistisk Afdeling besøg af Peggy Pearlstein, Area Specialist, The Hebraic Section, African and Middle Eastern Division, The Library of Congress, Washington, som var på rundrejse til de nordiske nationalbiblioteker. Peggy Pearlstein ønskede at orientere sig om samlingerne, og især om mulighederne for indsamling af danica på de forskellige sprog, som Orientalisk og Judaistisk Afdeling håndterer. I egenskab af judaica/hebraica-specialist fik den amerikanske gæst en omvisning i de judaistiske samlinger.

18. maj besøgte Marjun Patursson og Arnbjørn Ólavsson Dalsgarð fra Føroya

landsbókasavn Pligtafleveringsafdelingen på Det Kongelige Bibliotek for at høre dels om de generelle, dels om de it-relaterede erfaringer i forbindelse med pligtafleverede materialer, dvs. behandlingen af værker (bøger, tidsskrifter, aviser, cd'er, video'er), som producenterne skal aflevere i henhold til den såkaldte pligtafleveringslov

25. maj besøgte 5 bibliotekarer fra Hälsouniversitetets bibliotek i Linköping, Det Kongelige Bibliotek. Førstebibliotekar Grethe Jacobsen, leder af Pligtafleveringsafdelingen ved Det Kongelige Bibliotek, viste rundt og fortalte om biblioteket.

11.-14. juni besøgte direktøren for National Library of Bhutan (NLB), Rev. Mynak R. Tulku, Orientalisk og Judaistisk Afdeling som led i et DANIDA-finansierede twinning project mellem NLB og Det Kongelige Bibliotek. Under besøget blev en international konference ved NLB i juni 2005 planlagt i detaljer og en ansøgning til DANIDA om 'tvillingeprojektets' 4. fase forberedt.